

Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2023

KH 09.10.2023 § 385
1446/02.05.01.00.00/2023

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavia toimenpiteitä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisinä vaikutuksiin on esitettävä valtionosuuden korotusta koskevassa hakemuksessa. Jos toimenpiteitä ei ole päätetty hakuajan loppuun mennessä, on hakemukseen merkittävä se, milloin valtuusto ne käsittelee ja mitkä toimenpiteet ovat. Valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitetyjä toimenpiteitä tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

Valtiovarainministeriö on asettanut valtionosuuden korotuksen käytölle ehtoja. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päättäväisyydessä olevien menojen lisäystä ja korotus on tarkoitettu tukemaan kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua avustuksesta riippumatta. Toisaalta korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistoimenpiteisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen johdosta. Tällaisia tarpeita ovat varautuminen velanhoidokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden jo tapahtuneisiin muutoksiin.

Valtiovarainministeriön ohjeistuksen mukaisesti hakemuksessa tulee yksilöidä kaikki perusteet ja erityisolosuhteet, joita kunta pitää synnäntyneinä vuoden talouden tasapainottamiseen liittyviin ongelmiin. Perusteluissa on syytä painottaa sellaisia tietoja, joita ei voida saada yleisistä tilastoista. Hakemuksessa tulee arvioida erityisesti vuoden 2023 tilannetta. Lisäksi perusteluissa tulee erityisesti tuoda esille ne toimenpiteet, joita kunta on tehnyt tai on tekemässä poikkeuksellisten tai tilapäisten talousongelmien parantamiseksi.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Valtionosuutta on haettava 17.10.2023 mennessä. Kuntien harkinnanvaraisesta valtionosuuksien korotuksesta päättää valtiovarainministeriön esityksestä valtioneuvosto.

Kaupungin taloudellinen tilanne on heikentymässä voimakkaasti vuodesta 2024 alkaen sote-uudistukseen liittyvien väliaikaisten kuntataloutta vahvistaneiden vaikutusten poistuessa. Sote-uudistukseen liittyvä jälkikäteistarkistus pienentää lisäksi kaupungin valtionosuuksien määrää huomattavasti enemmän kuin maassa keskimäärin. Kaupunki joutuu sopeuttamaan talouttaan tulevina vuosina.

Harkinnanvaraisen korotuksen myöntämisen ehtona on kunnan poikkeukselliset tai tilapäiset kunnallistaloudelliset vaikeudet. Kaupungin talouden näkymä on hankala ja tulokertymä on alentumassa pysyvästi, mutta kuntatalouden tilanne on heikentymässä myös kokonaisuutena. Korotuksen käytölle asetetut ehdot korostavat tulevan sijaan kunnan talouden aiempaa kehitystä, talouden jo toteutettuja ja hyväksytyjä tasapainottamistoimenpiteitä sekä kuluven vuoden arviointia. Kaupungin kuluven vuoden tulos on muodostumassa selvästi ylijäämäiseksi. Talouden sopeutustoimenpiteet ovat valmisteilla, mutta kokonaisuus tarkentuu vasta vuoden 2024 puolella.

Oheismateriaalina ohje kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen

hakemiseen vuonna 2023.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan sijaisen päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

olla hakematta harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.